

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Razredni odjel: _____

PIG

POLITIKA I GOSPODARSTVO

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE ŠK. GOD. 2021./2022.

PIG.51.HR.R.K1.20

49622

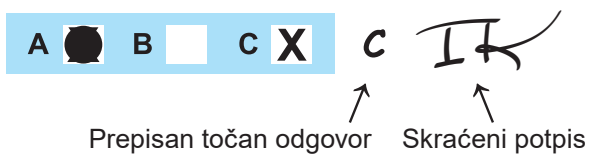
Politika i gospodarstvo

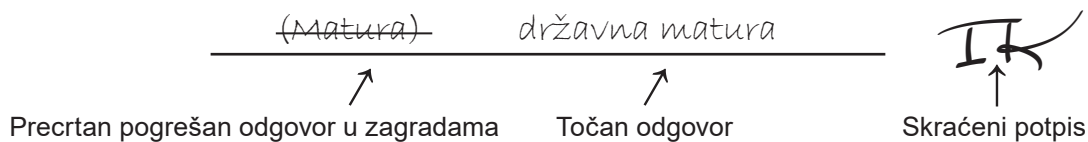
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri nastavnik.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti skraćeni potpis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 20 stranica, od toga 1 praznu.

Politika i gospodarstvo

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koji se od navedenih opisa odnosi na pojam moći?

- A. obnašanje vlasti u skladu s ustavom i ostalim zakonima
- B. opravdavanje vladavine na osnovi izbora
- C. nametanje volje unatoč otporu drugih
- D. povjerenje građana u vlast

(1 bod)

2. Dok je na pomolu korupcijska afera u jednome od ministarstava, na konferenciji za novinare predsjednik vlade započinje novu temu koja izaziva veliki interes javnosti. Kako se u političkome žargonu naziva ta tehnika političkoga marketinga?

- A. spin
- B. cenzura
- C. koherentni politički govor
- D. ekspresivni politički govor

(1 bod)

3. Kojim od navedenih obilježja Republika Hrvatska odstupa od parlamentarnoga sustava u republikama?

- A. Parlament nadzire rad vlade.
- B. Parlament ne bira predsjednika republike.
- C. Parlament bira vladu na čelu s osobom koja će je voditi.
- D. Parlament može izglasati nepovjerenje vladi ili članu vlade.

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

4. U kojemu od navedenih političkih sustava vlast suverena može biti ograničena ustavom ili zakonom?

- A. u tiraniji
- B. u diktaturi
- C. u monarhiji
- D. u totalitarizmu

(1 bod)

5. Koja od navedenih institucija **nije** dio institucionalnoga okvira Europske unije?

- A. Vijeće Europe
- B. Europska komisija
- C. Europski parlament
- D. Europski sud pravde

(1 bod)

6. Koje je od navedenih obilježja vladanja svojstveno obliku racionalno-legalne vlasti?

- A. Ministar pravosuđa odlučuje o ustavnosti zakona.
- B. Upravni aparat države čine rođaci i prijatelji vladajućih.
- C. Službene zadaće državne uprave određuju se ustavom i zakonima.
- D. Državne tvrtke zapošljavaju isključivo sljedbenike vladajuće stranke.

(1 bod)

7. Mediji izvještavaju kako je jedan hrvatski općinski načelnik prijevarom sumještana stjecao poljoprivredno zemljište te je njegovom prenamjenom u građevinsko zemljište i daljnjom prodajom priskrbio sebi znatnu nepripadnu imovinsku korist.

Kojim se od opisanih načina sankcioniranja općinskoga načelnika formalno poštuju načela vladavine prava u opisanome primjeru?

- A. Oduzet mu je veći dio imovine jer ju je nepošteno stekao.
- B. Smješten je u zatvor dok ne prizna da je prevario sumještane.
- C. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranoga kriminaliteta otvorio je istragu.
- D. Predsjednik države odmah ga je suspendirao s položaja općinskoga načelnika.

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

8. Gradonačelnik se koristi svojim položajem kako bi javnim natječajem poslovi bili dodijeljeni građevinskoj tvrtki njegova poznanika koji će ga zauzvrat nagraditi novim osobnim automobilom.

Kojim se pojmom označava korištenje javnom dužnošću u opisanome primjeru?

- A. korupcijom
- B. sukobom interesa
- C. zakonitim posredovanjem
- D. sklapanjem korisnoga ugovora

(1 bod)

9. Kako se naziva tržišna struktura koja je prema Adamu Smithu nužna za funkcioniranje „nevidljive ruke” tržišta?

- A. oligopol
- B. monopol
- C. oligopson
- D. savršena konkurencija

(1 bod)

10. Poduzeće posjeduje poslovnu zgradu koju želi pretvoriti u novac bez gubitaka na vrijednosti zgrade.

Kako se naziva sposobnost pretvaranja vrijednosti poslovne zgrade u novac?

- A. rizik
- B. zarada
- C. likvidnost
- D. očekivani prinos

(1 bod)

11. Koja od navedenih tvrdnja opisuje distribucijsku funkciju države?

- A. Potiče gospodarski rast i stabilnost cijena i tečaja.
- B. Ispravlja tržišne neuspjehe i neučinkovitost državnih poduzeća.
- C. Osigurava pomoć nezaposlenima i uređuje zdravstveno osiguranje.
- D. Usmjerava i upotrebljava raspoloživa proračunska sredstva za gradnju cesta.

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

12. Na tržištu je cijena barela nafte porasla za 3,9 %, a proizvedena količina nafte zbog toga raste za 400 tisuća barela dnevno.

Kako se naziva ekonomski zakon koji opisuje ovu situaciju na tržištu?

- A. zakon ponude
- B. zakon potražnje
- C. zakon oskudnosti
- D. zakon ograničenosti

(1 bod)

13. Kako se naziva ekonomska politika kojom država povećavanjem državne potrošnje i smanjivanjem poreza pokušava potaknuti rast proizvodnje i zapošljavanja?

- A. restriktivna fiskalna politika
- B. ekspanzivna fiskalna politika
- C. restriktivna monetarna politika
- D. ekspanzivna monetarna politika

(1 bod)

14. Zbog nepodmirenih dugova i moguće ovrhe gradska uprava donosi odluku o izdavanju novih obveznica.

Kako se nazivaju vrste obveznica koje može izdati gradska uprava?

- A. državne
- B. dohodovne
- C. municipalne
- D. korporativne

(1 bod)

15. Koja od navedenih funkcija **nije** funkcija Hrvatske narodne banke?

- A. kreditiranje građana
- B. određivanje obveznih rezervi
- C. kreditiranje poslovnih banaka
- D. određivanje politike izdavanja novca

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

16. Koje od navedenih ponašanja djelatnika poslovnoga subjekta opisuje odgovorno ponašanje?

- A. Vlasnik tvrtke uskraćuje plaću zaposlenicima.
- B. Zaposlenik tvrtke kasni s izvršavanjem zadatka.
- C. Menadžer tvrtke zadire u privatnost zaposlenika.
- D. Menadžer tvrtke priznaje svoju pogrešku nadređenomu.

(1 bod)

17. Koje od navedenih prava pripada isključivo nacionalnim manjinama sa svrhom zaštite prava manjina?

- A. pravo vlasništva
- B. sloboda kretanja
- C. opće biračko pravo
- D. kulturna autonomija

(1 bod)

18. Koji od navedenih primjera opisuje diskriminaciju prema ženama?

- A. Država uvodi obvezan vojni rok muškarcima i ženama.
- B. Stanodavac ne želi iznajmiti stan neudanoj ženskoj osobi.
- C. Profesorica pripravnica zarađuje manju plaću od svojega mentora.
- D. Očevi u odnosu na majke imaju pravo na kraće trajanje roditeljskoga dopusta.

(1 bod)

19. Koju svrhu postižu državne vlasti zahtijevanjem objave imovinskih kartica državnih dužnosnika?

- A. smanjenje korupcije
- B. pogodovanje klijentelizmu
- C. povećanje sukoba interesa
- D. kršenje prava na privatnost

(1 bod)

- 20.** Kojim je činom Republika Hrvatska kao slobodna i samostalna država preuzela punu ustavnu vlast?
- A.** donošenjem novoga hrvatskog ustava 22. prosinca 1990.
  - B.** prvim slobodnim demokratskim izborima 22. travnja 1990.
  - C.** referendumom za suverenu i neovisnu Republiku Hrvatsku 19. svibnja 1991.
  - D.** odlukom o raskidu svih državnopravnih veza s bivšom SFRJ-om 8. listopada 1991.

(1 bod)

- 21.** Kojom većinom Hrvatski sabor donosi odluku o nepovjerenju Vladi Republike Hrvatske?
- A.** apsolutnom većinom glasova svih zastupnika
  - B.** dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika
  - C.** apsolutnom većinom glasova nazočnih zastupnika
  - D.** običnom većinom glasova nazočnih zastupnika i utvrđenoga kvoruma

(1 bod)

- 22.** U općini je višestruko povećan proračun tako da općina može bez državnih potpora investirati i provoditi akcije u svrhu povećanja kvalitete življenja. Koja je od navedenih odluka u djelokrugu neposrednoga odlučivanja Općinskoga vijeća?
- A.** dodjela stipendija najboljim studentima
  - B.** izgradnja zdravstvenih ustanova za palijativnu skrb
  - C.** osnivanje nove mreže srednjih škola radi potreba tržišta rada
  - D.** uvođenje novih autobusnih linija prema glavnome gradu županije

(1 bod)

- 23.** Koja od navedenih institucija prema Ustavu Republike Hrvatske ima ovlast imenovati zapovjednika Hrvatske ratne mornarice?
- A.** Hrvatski sabor
  - B.** Predsjednik Republike Hrvatske
  - C.** Vlada Republike Hrvatske
  - D.** Vrhovni sud Republike Hrvatske

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

24. Kako se nazivaju sudovi Republike Hrvatske koji se bave lakšim nedjelima kao što je narušavanje javnoga reda i mira?

- A. kazneni sudovi
- B. općinski sudovi
- C. prekršajni sudovi
- D. upravni sudovi

(1 bod)

25. Kako se naziva širenje ovlasti lokalne samouprave u odnosu na središnja državna tijela?

- A. tranzicija
- B. privatizacija
- C. sekularizacija
- D. decentralizacija

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

26. Kako se naziva vrsta posebne politike koja se bavi pravima osoba s invaliditetom i uključuje promicanje prava osoba s invaliditetom, podizanje njihove kvalitete života te razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe s invaliditetom?

(1 bod)

27. U jeku pandemije Ministarstvo zdravstva osiguralo je besplatna cjepiva za građane te nastoji utjecati na društveno odgovorno ponašanje građana.
Kako se naziva instrument javne politike kojim se političari služe kako bi oblikovali javno mnijenje?

(1 bod)

28. Kako se nazivaju represivni politički poredci koje uspostavljaju vojske, a obilježava ih autoritarnost u obnašanju vlasti?

(1 bod)

29. Kako se naziva sustav vlasti u kojemu predsjednik države istodobno obnaša dužnost predsjednika vlade?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

---

30. Kako se nazivaju političke stranke čije je biračko tijelo koncentrirano samo na jednome dijelu teritorija države?

(1 bod)

31. Kako se nazivaju političke stranke koje u parlamentu upozoravaju na propuste rada vlade i zastupaju građane čije je interese vlast propustila osigurati?

(1 bod)

32. Službenica Ministarstva unutarnjih poslova odbija izdati putovnicu građaninu koji joj ne želi odgovoriti hoće li emigrirati iz zemlje.

Kojoj instituciji građanin može uputiti pritužbu na rad službenice iz opisanoga primjera?

(1 bod)

33. Kako se naziva tip trgovačkoga društva čiju je vrijednost imovine u danome trenutku moguće saznati prateći burzovne kotacije?

(1 bod)

34. Na tržištu stočne hrane cijena je stočnoga ječma porasla u odnosu na cijenu stočnoga kukuruza, zbog čega su se proizvođači orijentirali na proizvodnju stočnoga ječma. Kako glasi temeljno gospodarsko pitanje na koje su proizvođači dali odgovor?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

- 35.** Država razmišlja o snižavanju stope poreza na dodanu vrijednost s 25 % na 24 %.
Kako se naziva oporezivanje u koje ubrajamo porez na dodanu vrijednost?

(1 bod)

- 36.** Proizvođač brzih električnih automobila razvija inovativno rješenje uvođenja električnih autonomnih taksija.
Kako se naziva sposobnost toga proizvođača da ponudi kvalitetniju uslugu od ostalih sudionika na tržištu?

(1 bod)

- 37.** Brodogradilište na temelju narudžbe inozemnoga kupca započinje proizvodnju tankera.
Zbog rasta cijena sirovine brodogradilište traži pomoć države koja financijski pomaže završetak izgradnje tankera.
Kako se naziva gospodarski sustav u opisanome primjeru?

(1 bod)

- 38.** Dvije tvrtke donirale su bolnici sredstva za nabavu respiratora, čime su pomogle u boljem opremanju bolnice za teško oboljele pacijente.
Kako se naziva oblik poslovanja tvrtki iz opisanoga primjera?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

- 39.** U Mijanmaru pripadnici muslimanskoga naroda Rohinjo nemaju status državljana, već ih se godinama sustavno istrebljuje. Kako se naziva zločin prema manjinskoj etničkoj skupini u opisanome primjeru?

(1 bod)

- 40.** Koja je osnovna zadaća mandataru kojega imenuje Predsjednik Republike Hrvatske prema Ustavu Republike Hrvatske?

(1 bod)

- 41.** Koliki postotak od ukupnoga broja birača u Republici Hrvatskoj može zahtijevati od Hrvatskoga sabora raspisivanje referenduma?

(1 bod)

- 42.** Koje tijelo u Republici Hrvatskoj odlučuje o stegovnoj odgovornosti sudaca i predsjednika sudova?

(1 bod)

- 43.** U javnosti se putem medija polemizira o nadležnosti predsjednika Vlade Republike Hrvatske i Predsjednika Republike Hrvatske povodom izbora ustavnoga suca. Koje tijelo državne vlasti prema Ustavu Republike Hrvatske određuje pravne uvjete djelovanja navedenih državnih tijela u opisanome primjeru?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

- 44.** Carinski su službenici u prtljažniku automobila pronašli neprijavljenu robu na koju se moraju obračunati carinska davanja. U ime plaćanja kazne carinski je službenik od vozača tražio i uzeo 3000 kuna, a nakon toga je na uvezenu robu obračunao carinska davanja u ukupnome iznosu od 1100 kuna, dok je preostali iznos novca zadržao za sebe.
Koje je državno tijelo prema Ustavu Republike Hrvatske nadležno postupati u situaciji iz opisanoga primjera?

(1 bod)

- 45.** U nekad iznimno industrijski razvijenome gradu Šibeniku gotovo je nestala industrija i tisuće je ljudi ostalo bez posla te su u potrazi za novim mogućnostima rada.
Kako se naziva proces koji je omogućio rasprodaju državnih poduzeća i nestanak industrije u Šibeniku u razdoblju gospodarske tranzicije?

(1 bod)

- 46.** Kako se naziva vrsta stranačkoga sustava u Republici Hrvatskoj?

(1 bod)

- 47.** Koja državna tijela prema Ustavu Republike Hrvatske osim većine zastupnika Hrvatskoga sabora imaju ovlast sazvati izvanredno zasjedanje Hrvatskoga sabora?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo pročitate polazni sadržaj i odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan ili dva boda.

48. Pažljivo pročitate tekst.

(...) U slučaju Kolumbije pokazali smo da je došlo do djelomičnoga urušavanja četiriju parcijalnih režima. Defektnosti su najviše prisutne u parcijalnom režimu građanskih prava, osobito pojedinačnih prava zaštite koja bi trebala osiguravati pravnu zaštitu života, slobode i vlasništva, kao i zaštitu života od nezakonitoga uhićenja, progonstva, mučenja ili neovlaštenoga upletanja u osobni život, kako od strane države, tako i privatnih ili protuvladinih organizacija ili pojedinačnih aktera. Druga po veličini defektnost demokracije prisutna je u režimu stvarne moći vladanja jer u Kolumbiji izvaninstitucionalni akteri koji nisu podvrgnuti demokratskoj odgovornosti – narkotrafikanti, gerila i paravojne postrojbe – donose odluke u domenama politika za koje su zainteresirani. Do stvaranja tih domena može se doći ustavnim i neustavnim putem. Kad izvaninstitucionalni akteri pomoću vlastitoga novca i glasačke mašinerije omogućuju da na kompetitivnim izborima budu izabrani njihovi kandidati, do stvaranja domena dolazi ustavnim putem. (...)

Izvor: Kos-Stanišić, L., Politička misao

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Prazna stranica